

Lõuna-Võrumaa ühinemiskiirkondade arutelu
19. aprill 15.00 kuni 18.00, Varstu Kultuurikeskus

Osalejad: vt osalejate leht (lisatud)

Konsultant Kadri Tillemann tutvustas arutelu ülesehitust, ühinemisläbirääkimiste tegevusi ning Võrumaa alternatiive (slaidikava lisatud).

Esimese rühmatöona moodustati kuus töörühma, kes kaardistasid kolme alternatiivlahenduse (Suur-Võrumaa, linn + maavald ja regioonide Võrumaa) tugevusi ja nõrkusi.

Rühmatööde tulemused

1. Suur-Võrumaa tugevused:

- Harjumuspärane liikumine tõmbekeskuse suunas (omavalitsuse keskus)
- Riigi poolt vaadates parem/lihtsam/selgem mudel
- Lihtne nime valida
- Lihtne keskust määrata
- Suurem ühinemistoetus
- Võime teha suuri investeeringuid
- Tõsiseltvõetav partner läbirääkimistes riigiga
- Kõik on "meie"
- Kergem teha raskeid otsuseid – erinevad reformid jne (samal ajal võib olla ka miinus)
- Järgmist reformi ei tule
- Spetsialist saab kitsal erialal koormuse
- Kodukandi liikumine tugevneb, oma identiteedi säilimine
- Vabatahtlik rahvaalgatus suureneb
- SA Linnas on maainimesel tööle saada ☺
- Parteidel lihtsam juhtide
- Kapitalism – tasulised teenused, rendid

2. Suur-Võrumaa nõrkused

- Valimistel suureneb "peibutuspartide" oht
- Võim jääb inimestest kaugele. Anonüümsus, ei julge pöörduda-probleemid süvenevad
- KOV on liialt suur – vahemaad liialt suured
- Ääremaastumise oht
- Võim kontsentreerub ühe/kahe... erakonna kätte
- Oht, et väheneb teenuste kättesaadavus
- Oht, et teenuspunktid suletakse
- Otsustamine võtab kauem aega
- Ränne – minnakse rohkem keskustele lähemale
- Oht, et kogukonna aktiivsus väheneb
- Kohapeal olevad prioriteetsed eesmärgid võivad ohtu sattuda
- Üldine väljaränne suureneb

- Väheneb kogukonna ühtekuuluvustunne
- Töökohtade arv maapiirkonnas väheneb
- Raskeid otsuseid võetakse liiga kergekäeliselt
- Investeeringud koonduvad keskustesse!!!
- Piirkondade identiteet väheneb
- Arvuliselt väheneb investeeringutaotluste maht
- Kaovad kõrgharidusega töökohad maalt
- Konkurents viib edasi, siin konkurents puudub
- Teenuste ühtlustamine keeruline
- Protsess väga keeruline läbirääkimiste kohapealt (ajakava, ei suudeta süveneda)
- Poliitilised "mängud"
- Väiksemate kogukondadega mitte arvestamine
- Korruptsioonioht suureneb
- Ei säili oma valitsus
- Tihe- ja haja-asustuses erinevad probleemid
- Hankemenetluses ei lähtuta kohalikest pakkujatest (mõjutab ettevõtlust), pakkujad mujalt ei võta nii suurt vastutust kui kohalik, raskem kehva tööd teha ☺
- Palju SA ja osakondi
- Otsustamisel lähtumine rahast ja kasusaajatest (Excel)

3. Linn + maavald tugevused

- Ühel "lainel" (maa/linn) hoiavad kokku, ajavad oma asja
- Ei ole "Exceli" põhistsustamist ehk nt kasusaajate järgi
- Maapiirkondade spetsialistide spetsialiseerumine (linna kogemus ei võta maad üle, väärtustub maa spetsialiteet)
- Juhtimisstruktuur lihtsam
- Tugev maaspetsialistide võrgustik
- Lähtumine tavapärasest teenusekvaliteedist (sarnane mõistmine)
- Maa saab investeerida rohkem
- LEADER-programm jääb alles
- Maa ja linn- võrdväärset partnerid
- Maa-KOV on rohkem ressursse, et suuremat asja teha
- See lahendus ei nõua järgmist reformi 5-10-15 aastat
- Piirkondade identiteedi säilimise tõenäosus on suurem
- Investeeringud jaotatud suurema piirkonna peale
- KOV juhtimise juures osalevad inimesed erinevatest piirkondadest (mitte võim ei ole ühe piirkonna kätte koondunud)
- Linna staatus jääb alles (uhke värk)
- Tekivad valdkondlikud keskused (selleks on võimalus)
- Maavallad osalevad läbirääkimistes võrdväärsete partneritena
- Suurem liitumistoetus
- Kogukonnaliikumine aktiveerub
- Identiteedi säilimine on kohalike südameasi

4. Linn + maavald nõrkused

- Pakutavate teenuste kvaliteedi ebavõrdsus
- Suur territoorium

- Ääremaastumine
- Suur aparaat (haldus, otsustus)
- Kus on keskus? Kindlasti kellelegi ebasoodsas kohas)
- Piirkonnasisene konkurents (nt taotlemise pingerivi)
- Poliitika jõuab nüüd ka maale (kannatab maainimene)
- Kulukas, spetsialistide töö vahemaade tõttu häiritud
- Inimesi märgatakse vähem
- Arvamuste paljusus, mis viib selleni, et kõiki arvamusi ei saa arvestada. Isolatsioon.
- Esindatus otsustuskogus piiratud
- Vägikaikavedu maa ja linna vahel jätkub?
- Linnal on keeruline oma arengut planeerida (piiramisrõngas maaomavalitsuse poolt)
- Teenuste dubleerimise oht
- Maa versus linn???
- Piirkonna/kogukonna esindaja ei pruugi volikogusse pääseda
- Valimisliidud kaovad
- Kõrgharidusega töökohad kaovad (noortele ja kõigile) – väljarände uus hoog

5. Regioonide Võrumaa tugevused

- Ühinevad omavalitsused on oma suuruselt sarnased
- "Sunnitud" koostöö parandab teenuste kvaliteeti, aga ei lähe kolhoosiks
- Saab rahulikult edasi kulgeda, vähem muudatusi
- Struktuuri lihtsam üles ehitada
- Väiksem ääremaastumise oht
- Inimeselähedasem
- Sarnased huvid ja mured
- Kohaidentiteeti lihtsam säilitada
- Lõpptulemuseks üks väga häa asi!
- Kokkuleppeid lihtsam saavutada
- Kohapeal säilib rohkem töökohti
- Säilib oma valitsus
- Otsustamine kohapeal
- Vähem poliitilisi konflikte
- Otsused lähtuvad kohalikust vajadusest, reaalsusest
- Noore kodukohatunnetus jääb!!
- Rohkem inimesi märgatakse ja tunnustatakse, kogukond on jõustatud, motivatsioon säilib
- Sarnane geograafiline/looduslik keskkond – üksteisemõistmine
- Lihtsam teenuseid pakkuda
- ♥
- Rohkem võimalusi eneseteostuseks
- Liitumine on väiksemate kuludega
- Juhtimine ja võim on inimestele lähedal
- Rohkem inimesi saab osaleda juhtimisel
- Ei lahkuta nii kergekäeliselt, pigem tullakse tagasi
- Võimalus on suurem, et volikogus on esindatud iga piirkond/kogukond
- Teenuseid ühtlustada on lihtsam ja efektiivsem
- Säilib suurem arv kõrgharidusega töökohti maal

- Valimisliidud on võimalikud

6. Regioonide Võrumaa nõrkused

- Maakonna üleste suurprojektide tegemine võib olla pärsitud
- Spetsialistid ei saa pühenduda ainult ühele tööülesandele (regioonide puhul võib olla rohkem kui üks)
- Ühinemistoetus väiksem
- Finantsvõimekus on suurem, aga väiksem kui Suur-Võrumaa puhul
- Ebapopulaarseid otsuseid on raske teha väiksemas omavalitsuses (samas ka tugevus)
- Elanikkonna vähenemine jätkub – vajadus järjekordse reformid järele
- Investeerimisvõimekus väike
- Ei suuda tööle võtta tõeliselt tasemel spetsialiste
- Võib tekkida keskuste määratlemise probleem
- Spetsialist töötab ainult ühe ülesandega, ei näe laia pilti
- Ääremaastumise oht

Seminariosaliste eelistuste väljaselgitamine.

I alternatiivi (Suur-Võrumaa) toetas 6 osalist. Väljatoodud põhjendusi:

- Olin Võrukas
- Suur võimekus

II alternatiivi (linn + maavald) toetas 1,5 osalist (üks osaleja toetas kahte alternatiivi)

III alternatiivi (regioonide Võrumaa) toetas 27 osalist. Väljatoodud põhjendusi:

- Kõige reaalsemalt teostatav, vähem vastaseid
- Võim lähemal, vähem anonüümsust
- Juhtimine ja võim on inimesele lähemal, teenused piirkonnas säilivad
- Reform on niimoodi tehtavam, nelja osapoole kokkulepe
- Noorel inimesel on võimalus end rohkem teostada ja algatada. Tunne, et hoolitakse
- Kui raha jagamine ei muutu, ei ole suurel mõtet
- Inimesele lähedal
- Ei saa ühte (piirkondlikku) arenguetappi (nn puberteedi-iga) vahele jätta

Teise rühmatööna kirjeldasid osalejad (neli rühma) oma nägemust Lõuna-Võrumaa ühinemisiirkonna ulatusest (1), selle ühistest nimetajatest(2) ning piirkonna elanikele avalduvatest positiivsetest (3) ja negatiivsetest (4) mõjudest.

Rühmatööde tulemused

I rühm

1. Nn lõunavalla võiksid moodustada Haanja, Rõuge, Varstu vallad. Avatud võiks olla nii Mõniste kui ka Misso suund.
2. Ühist on Läti piir, võrdse suurusega partnerid. Looduskeskkond-, 2-3 loodusparki, haridusasutused ja enamus avalikke hooneid on suures plaanis korras.
3. Inimeste jaoks hästi – iga valla head praktikad võetakse arvesse ja laienevad, halbu asju enam ei tehta. Saab piirkonda saab ühiselt turundada. Kogukondade ja kodanikualgatus suureneb. Mõne teenuse hind võib langeda, nt ühishangete teel.

4. Halvasti – teadmatus ja kohanemiskeskused. Keskus võib liikuda vales suunas. Rahastusmudel võib halveneda.

II rühm

1. Kirjeldas neli "lõunavalla alternatiivi a) Mõniste, Varstu, Rõuge Haanja b) Mõniste, Varstu, Rõuge, Haanja ja Misso valda c) Mõniste, Varstu, Rõuge, Haanja ja Vastseliina vallad d) Varstu, Rõuge, Haanja ja Misso vallad. Antsla suunda pigem nn lõunavalla osana ei nähta, distantse ja liikumisloogikate tõttu.
2. Ühendavad asjad on Läti piir, looduslikud eripärad, hea teedevõrk (keskused ühendatud, Valga maantee), erisused ja käärid ei ole partnerite vahel suured, kattub valdavas osas endiste kihelkonnapiiridega- ja kogudusepiiridega, toimiv ühine koostöö (nt noorsootöövaldkonnas. Kui Misso on ühinemisperikonnas, siis ka Vene piir juures, võimalus arendada logistikat ja transiiti (samal tekitab ka muresid juurde)
3. Positiivne mõju – paras suurus tõhusaks koostöök, võimalik võtta tööle spetsialiste
4. Negatiivne mõju – operatiivsus võib väheneda.

III rühm

1. Ühinemisperikond: Varstu, Rõuge, Haanja, Misso, Mõniste. Antsla küsimärgiga.
2. Ühised jooned: piiriäärne, soodustab turismi, sarnased teemad ja taust, kogukondade tahe liituda, looduslikud rikkused (mäed ja orud), Antslas Karula rahvuspark.
3. Positiivsed mõjud: spetsialistide võrgustik, teenused ühtlustuvad, võib tulla uusi inimesi nii tööle spetsialistideks kui otsustamise juurde, koostöö võib tuua uusi lahendusi, millest kogukond võidab
4. Negatiivsed mõjud: võim kaugeneb, vallavanema nõop kaugeneb, tänased prioriteedid vaadatakse ümber, nii investeeringud kui üldised arenguplaanid, tülid ja konfliktid võivad tekkida.

IV rühm

1. Ühinemisperikond: Varstu, Rõuge, Haanja, Mõniste ja Misso (ilma setodeta) vallad
2. Ühised jooned: sarnane inimgeograafia, võrdne haja-asustus, riikliku tähtsusega ääremaa
3. Positiivsed mõjud: valla ajaleht läheb paksuks, rahvast jagub üritustele, positiivsete praktikate jagamine, paremad võimalused ühistegevuseks, ujula
4. Negatiivsed mõjud: hullemaks enam minna ei saa. Volikogu liikmetel pikem maa istungitele käia